

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 9.01.2026
Sayı : 1601

10/3589

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

MESEM uygulamasının çocuk işçiliğini teşvik eden, sömürüye ve ağır hak ihlallerine yol açan yapısının, işçi sağlığı ve güvenliği ile denetim mekanizmalarındaki yetersizliklerin, çocuk ölümleri ve istismar vakaları dâhil tüm boyutlarıyla ortaya çıkarılması; kamusal sorumluluğun tespiti ve gerekli yasal ve idari düzenlemelerin yapılması amacıyla, Anayasa'mızın 98. TBMM İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri kapsamında Meclis Araştırması açılması konusunda gereğini saygılarımla arz ederim.

Öğür EDEM İNCESU

Ağaçlar Mv.

[Signature]

Aysu Bonkçulu
Bartın Mv.

[Signature]

Dr. Aylin YAMAN

Ankara Milletvekili

İbrahim Karakoz

Aydın Mv.

[Signature]

Veli Ağbaba
Bartın Mv.
Antalya Mv.

Av. Dr. M. Şerif DAVAKCI

Diyadin Mv.

Servet Mullaoglu

Hatay Mv.

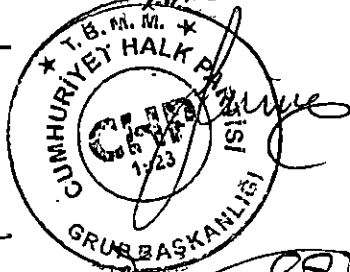
[Signature]

Nail GİLER
Kocaeli Mv.

[Signature]

Semra DİNÇER

Ankara Mv.

[Signature]

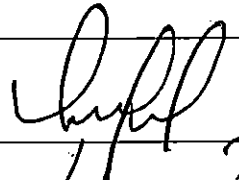
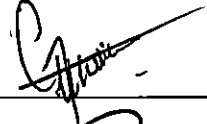
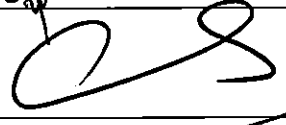
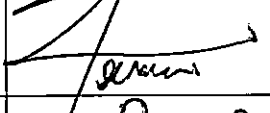
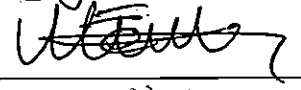
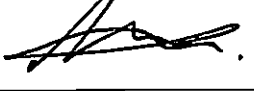
HAZAR KARASU

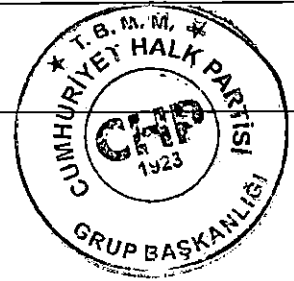
Sivas Mv.

Süleyman Bulbul
Aydın Mv.

[Signature]
Sarıyer Mv.

1601 Sayılı meclis Aray

ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZASI
Orhan SOMER	Adana Mu.	
Medine İLHAN	Erzincan Mu.	
Gülüm ÖZCAN	Muşla Mu.	
R.let T. NACARÖĞLU	İzmir	
Serkan SARI	Balıkesir Mu.	
Gönçe Toşçılar	Ordu Mu.	
Gönçe Akay İğzici	İstanbul Mu.	
Mustafa Erden	Antalya Mu.	
Gülizar BİGER KARACA	Denizli Mu.	
Ali KARAOĞA	Uşak Mu.	

GEREKÇE

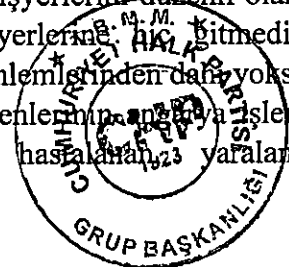
Türkiye’de mesleki eğitim politikalarının giderek merkezine yerleştirilmek istenen Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM), Milli Eğitim Bakanlığının ve siyasal iktidara yakın sermaye çevrelerinin iddiasının aksine Türkiye’de yaşayan tüm çocukların uluslararası sözleşmeler ve Anayasamızca koruma altına alınmış eğitim hakkı ve yaşam hakkı açısından bugün itibarıyla riskin ötesine geçmiş tehditler barındırmaktadır.

AKP iktidarının çocuk emeği sömürsünü derinleştirmek amacıyla 2016 yılında çıraklık sistemini ‘örgün ve zorunlu eğitim’ kapsamına almasıyla birlikte yolu açılan çocuk işçiliği ve çocuk emeği sömürsü MESEM’ler yoluyla kurumsallaştırılmıştır. Böylelikle eğitimden çekilen çocuklarımız, fiilen haftanın dört günü işyerlerinde çalıştırılmaya başlanmıştır. Geri kalan bir günde ise her geçen gün nitelik ve imkanlar bakımından okul niteliği zayıflayan mekanlarda neredeyse şeklen bulundukları bir modele dönüştürülmüştür. Bu dönüşüm, mesleki eğitim değildir. Açıkça ve tartışmasız biçimde çocuk işçiliğinin devlet eliyle kurumsallaştırıldığı bir süreçtir.

Eğitim Reformu Girişimi’nin (ERG) 2025 Eğitim İzleme Raporu’na göre, 2024–2025 eğitim öğretim yılında 15–18 yaş grubunda 392 bin 887 çocuk MESEM kapsamında çalıştırılmıştır. Milli Eğitim Bakanının verdiği bilgiye göre, **bu eğitim yılında 509 bin 85 mesleki eğitim merkezi öğrencisi ile 254 bin 60 mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğrencisi işletmelerde çalıştırılmaktadır.** TÜİK verileri ise 15–17 yaş grubunda yaklaşık 1 milyon çocuğun işgücüne dahil olduğunu ortaya koymaktadır. Alanın uzmanları, MESEM öğrencilerine kayıt dışı çalışanlar ve 15 yaş altı çocuklarımız da eklendiğinde bu sayının 3–4 milyona ulaştığını ifade etmektedir. Bu korkunç veriler, çocuk işçiliğinin istisnai değil, yapısal bir sorun haline geldiğini ortaya koymaktadır.

Çocuk işçiliği hukuk, etik, güvenlik ve gelecek bakımından işlenen bir suç niteliğindedir. Gelineen noktada Türkiye’de yaşayan tüm çocuklarımızın yaşam hakkını, güvenliğini ve geleceğini doğrudan tehdit eder boyuta ulaşmıştır. Uluslararası Sözleşmeleri, Anayasamızı ve çalışma hukukunu çiğneyen bu uygulama hukuksuzdur. Küçük bedenleri sömürmek için sıraya giren bir grup açgözlü sermayedar bakımından gencecik bedenlere musallat olma çabasıdır ve buna devletimizin aracılık etmesini kabul etmek mümkün değildir. Dahası, **İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi verilerine göre, yalnızca 2024 yılında çalışırken hayatını kaybeden çocuk işçi sayısı 71, 2024 yılı Kasım ayı sonu itibarıyla ise 85 olmuştur.** Sadece bu eğitim öğretim yılında, **MESEM kapsamında çalışırken en az 16 çocuğun sanayi ve inşaatlarda yaşamını yitirdiği** kayıt altına alınmıştır. Bu ölümler ‘iş kazası’ değil, **önlenebilir çocuk iş cinayetleridir.** Nihayet, eğitimsiz nesillere yol açacak bir uygulama olarak da ülkemizin ve çocuklarımızın geleceğine açık bir saldırı olarak değerlendirilmelidir.

MESEM öğrencilerinin çalışma koşullarına ilişkin veriler ve sahadan gelen anlatımlar, sistemin yararsız denetim mekanizmalarıyla vahşi bir sömürü ve denetimsiz zorla çalıştırma uygulamaları olarak yürütüldüğünü göstermektedir. Mevzuata göre işyerlerini düzenli olarak denetlemesi gereken koordinatör öğretmenlerin çoğu zaman işyerlerini düzenli olarak denetlemediği; çocuklarımızın emekçilere yasayla sağlanan iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinden yararlanmadıkları; bırakıldığını ortaya koymaktadır. Uzun saatler boyunca çocuk bedenlerini ağır işlerde çalıştırıldığını göstermektedir. Dayanamayıp, zarar gören, hastalanan, yaralanan

çocuklarımızın hekim raporu aldıkları için dahi baskıya maruz kaldıkları yönünde ciddi iddialar bulunmaktadır. Bu zorla çalıştırma rejiminin; okul sıralarında ve laboratuvarlarında olması gerekli çocukların, asgari ücretin yalnızca belli bir oranı kadar ücret karşılığı, emeklilik primlerinin söz konusu edilmediği ve sendikal-yasal hiçbir güvencelerinin bulunmadığı ortamlarda çalıştırılmaları kabul edilemez.

Bugün artık MESEM'ler, özellikle de **yoksul ailelerin çocukları için bir 'zorunlu tercihe' dönüştürülmüştür.** Okul idarelerince ve öğretmenleri eliyle örgün eğitimden koparılarak bu hukuk, etik ve her tür insani değer dışı sisteme yönlendirilmekte oldukları yönünde çok ayrıntılı tanıklıklar kamuoyuna yansımıştır. Bu durum, Anayasa'da güvence altına alınan eğitim hakkının, eğitimde fırsat eşitliği ilkesinin, sosyal devlet prensibinin açıkça ihlali anlamına gelmektedir.

MESEM uygulamasına ilişkin iddiaların doğrulanması bakımından ek tanıklıklara da ihtiyaç bulunmamaktadır. Zira hepimizin gözü önünde, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, meslek lisesi ve staj kapsamında çalışan kız çocuklarımızın cinsel saldırı ve tacize uğradığını tüm ülke görmüştür. Bir yönetici, Okul Müdürü, öğretmen, kurum personelinin sorumlu yönetici dahi, bu olay nezdinde sorumluluk almadı. En temel ilke ve etik değerlere sahip olanların hayatları boyunca utanç duyması gereken bir tablo karşısında, utanç duyan ve itiraz eden taraf ne yazık ki bizler olduk. Bu uygulamayı savunanların kabul etmesi gerekir ki, TBMM çatısı altında da gündeme gelen bu ağır hak ihlalleri ve suç biçimleri münferit olaylar ya da geçici riskler değil, uygulamanın yapısından kaynaklanan kaçınılmaz sonuçlardır. Derhal ve hiçbir tartışmaya yer olmayacak şekilde bu uygulamadan vazgeçilmelidir. Sorumluların ise hesap vermeleri sağlanmalıdır.

Tüm bu veriler ve iddialar karşısında şu soruların yanıtlanması zorunlu hale gelmiştir: MESEM'lerin çocukların sınırlı biçimde, iş süreçlerini deneyimleyecekleri, tümüyle denetim altında ve haklarla donatılmış bir biçimde, merkezinde okul ve eğitim olan bir anlayışla düzenlenmesi mümkünken, bu hukuksuz ve acımasız yolda hangi gerekçe ile ısrar edilmektedir? Bireysel çıkar ve maddi kazanç amacıyla çocukların çalıştırılması, yüksek işsizlik oranları dikkate alındığında hangi gerekçelerle meşrulaştırılmaktadır? Emegin millî gelirden aldığı pay sürekli azalırken ve ortalama gelir asgari ücrete doğru gerilemişken, bunun da altında kalan bir emek sömürüsünün bu çağda ve üstelik eğitimle ilişkilendirilerek meşrulaştırılmasının; bu yaklaşımı ortaya koyanlar açısından doğurduğu hukuki, etik ve eğitsel sorumluluklar değerlendirilmiş midir? Okul mekanını bu ölçüde hiçeştiren ve yokluğa mahkum eden bir uygulamanın adı Milli Eğitim olan bir bakanlıkça sürdürülmesi, bakanlığın kendi kuruluş yasası bakımından aykırılık içermekteyken hangi bireysel ilişkiler ve/veya grup çıkarı öngörülerek hayata geçirilmiştir? Çocukların yüksek yararı ilkesine aykırı sonuçlar üreten bu uygulamanın sürdürülmesinin hukuki ve vicdani gerekçesi nedir? Yurttaşlığın temel imkanlarından ve haklarından habersiz kuşakların yetişmesi kimin beklentisidir?

Bu veriler ve sorular ışığında; MESEM uygulamasının çocuk işçiliğini teşvik eden, sömürüye ve ağır hak ihlallerine yol açan yapısının, işçi sağlığı ve güvenliği ile denetim mekanizmalarındaki yetersizliklerin, çocuk ölümleri ve istismar vakaları dâhil tüm bu verilerle ortaya çıkarılması, kamusal sorumluluğun tespiti ve gerekli yasal ve idari düzenlemelerin yapılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılması gerekmektedir.

